

Egy szakma presztízsét az adja meg, hogy milyen képzése van

Interjú Bak Lajossal

A kecskeméti Hírös Agórával most már a „jósomszédi viszony” is összeköti a Nemzeti Művelődési Intézetet, de az együttműködés eddig is nagyon szoros volt. Bak Lajossal, az ország egyik legnagyobb agórájának igazgató ügyvezetőjével a közművelődés mai helyzetének áttekintésén túl az elmúlt évtizedek közművelődési tendenciáiról is beszélgettünk.

Szedlacsek Emília: *Igazgató úr, te mikor és hogyan kerültél kapcsolatba a közművelődéssel?*

Bak Lajos: Közel negyven éve, 1981-ben kezdtem a közművelődési pályafutásomat Kiskunmajsán. Még az akkori tanács kért föl arra, hogy vállaljam el az ottani kulturális művelődési központ igazgatóhelyettesi pozícióját, majd egy évvel később már igazgatóként dolgoztam. Ezek a klasszikus '80-as évek, amikor kicsit halódott a közművelődés, a programszervezés, a közösségi élet. Így mi fiatalos lendülettel belevetettük magunkat, nagyon sok közösséget alapítottunk meg, számtalan szakkör, művészeti együttes jött létre abban az időszakban, amelyek ma is működnek egyébként Kiskunmajsán.

A '80-as évek elején alakítottunk egy könyvklubot. Lezsák Sándor elnök úr segített ebben nekünk Kozma Hubával, ez akkor viszonylag nagy ellenzéki megmozdulásnak számított. Írókat, költőket hívtunk meg, és velük beszélgettünk.

Ezt az időszakot azért is nevezem klasszikusnak, mert érződött, hogy az emberek ki vannak éhezve egymásra. A szocializmus a közösségeket nem szívesen támogatta, mert ott bárki bármit mondhatott. Viszont az emberekben az igény megvolt arra, hogy legyenek fórumok, ahol leülünk, beszélgetünk, kötetlenül elmondhatjuk a gondolatainkat, vagy éppen azonos érdeklődési körök, azonos hobbi mentén szerveződjenek. Az amatőr képzőművészet is fénykorát élte, amely most hálaistennek ismét fellendülőben van.

Valamennyi település megpróbálta a saját maga arcukat kitalálni, mi akkor rendeztük meg a Majsa Napokat például. Mindenki kereste a saját maga ünnepét, amikor összejöhetnek az emberek, amikor megmutathatják magukat, az értékeiket. Ekkor alakultak a bizonyos falunapok, és abban az időszakban tűntek fel azok a nagy

fesztiválok, amelyek ma már országos hírűek Magyarországon vagy éppen a határon túl is. Ez egy klasszikus nagy közművelődési időszak volt. Gyönyörű volt; és nemcsak azért, mert fiatal voltam, hanem bizonyos tekintetben talán egy kicsit könnyebb volt sikereket elérni a szakmában. Mégpedig éppen emiatt a sok-sok évtizednyi bezártság miatt, azt követően az emberek nyitottabbak voltak, gyorsabban, könnyebben reagáltak, hamarabb jöttek, ha megszólítottuk őket.

Sz. E.: *Akkoriban még nem voltak infokommunikációs eszközök az emberek birtokában, az informá-*

cióáramlás lassabb volt és jobban egymásra figyeltek.

B. L.: Igen, jobban egymásra voltak utalva. Bár ettől a nagy elektronikus világtól én egyáltalán nem vagyok megijedve, attól, hogy az emberek az életüket a virtuális térben kezdték el élni.

Az elmúlt időszakban a közösségi média nagy tereiben létrejött közösségek sokszor megjelennek a valóságban. Egy nagyon egyszerű példa: Kecskeméten alakult a Hírös Agórán belül egy virtuális közösség, a Kecskemét Anno, akik régi képeket, történeteket, fotókat, könyveket, dokumentumokat tettek fel a közösségi oldalra. Ám egyszer megjelent az igény, hogy jó lenne személyesen is leülni, beszélgetni. Pár évvel ezelőtt ez meg is történt, mi szerveztük, mi generáltuk az eseményt, és azóta is gyönyörűen működik, mind a virtuális térben, mind fizikailag a gyakorlatban. Ettől a nagy információdömpingtől én nem tartok, inkább úgy fogalmaznék, kihívást jelent valamiféle útmutatást adni arra, hogy milyen irányba haladjon az ember ebben az információdömpingben, hogy el tudja dönteni, mi az, ami értékes, mi az, ami pedig nem.

Sz. E.: Ebben a XXI. századi rohanó világban miben látod az agóra szerepét? Mit tudtok tenni a közösségekért, a hagyományos és a virtuális térben szerveződöttéért? Megjelennek újdonságok is akár e területen?

B. L.: Az országban szinte valamennyi agórát az állandó megújulás képessége jellemez. Amely elengedhetetlen is, hiszen ahogy beszéltük, körülöttünk annyira gyorsan változik a világ, hogy erre nekünk folyamatosan reagálnunk kell. Ehhez például nagyon jó, hogy ha sok fiatal kolléga van, és ebben a Nemzeti Művelődési Intézet nagy-szerű partner, mert a képzéseiben rengeteg fiatal kollégát ismert meg a szakma fortélyáival, éppen

A Hírös Agóra épülete Kecskeméten

azzal a céllal, hogy biztosított legyen a folytonos megújulás.

Amikor ezelőtt hét évvel megalakultak az agorák, általában az egész országra jellemzően vado-natúj épületekbe költöztek, vado-natúj funkcióval, multifunkcionális terekkel, olyan technikai felszerel-séget kaptak, amely egyébként nem jellemző a közművelődésre. Ezzel az infrastruktúrával élni kell, ezek-be lehet csábítani a fiatalokat is. Például az agorák előterében ingy-e-s internethozzáférést kellett biz-tosítani. Ez ma már nem annyira érdekes, ma már nem ezért jönnek be oda a fiatalok, viszont ingyenes wifi-hálózatot működtetünk az egész épületben, bárki bármikor internetezhet.

Több mint 130 közösségünk van, hét telephelyünk, amelyek közül öt egy-egy városrész kis kö-zösségi tere, főleg ifjúsági terek, ahová, mi úgy fogalmazunk, ala-csony küszöbű szolgáltatásokat telepítünk, tehát ezekért nem kell fizetnie a fiataloknak. Ha csak be-szélgetni tudnak valakivel, sokszor már ez is segít. Vagy például kap-nak egy zacskós levest, ennek bor-zasztóan tudnak örülni, de utána ott maradnak, beszélgetnek, in-terneteznek. Nem felügyelet alatt,

hanem segítők tekintetek mellett szórakoznak.

Ha valamifajta új érdeklődési formát, új érdeklődési kört fede-zünk fel éppen ezeket a fiatalokat figyelve, mi abban a pillanatban lépünk – erre nagy hangsúlyt fektetünk. Két évvel ezelőtt azt vet-tük észre a fiatalok körében, hogy nagy divat lett a klubkártya, amely jelzi számukra, hogy valahová tar-toznak, ezt fontosnak érzik. Ezért létrehoztunk egy klubkártya prog-ramot, amely példaértékű az or-szághban. Akik bejárnak ezekbe az ifjúsági terekbe, ingyenesen kapják meg a kártyát, és ezzel még külön-böző kedvezményekhez is jutnak. Az a több mint négyszáz fiatal, aki regisztrált rá fél év alatt, nagyon büszkén lobogtatja, hogy ő bizony tag. Tehát folyamatosan oda kell fi-gyelni, és azonnal reagálni. Ez nagy kihívás számunkra.

Sz. E.: A szakmánk sokat foglal-kozik a fiatalokkal, de talán általá-nosságban kevesebb eredményt tu-dunk esetükben felmutatni. Nektek sikerül a hagyományos közösségek-be bevonni a fiatalokat?

B. L.: Ez nehéz dolog. Kec-kemét most már egyetemi város, nagy kihívás számunkra is, hogy

ennek megfeleljünk. Nemcsak a szórakozási lehetőségek terén, ők ugyanis sajátos kulturális közegben élnek, mellyel kapcsolatos elvárásukat nehéz kielégíteni.

A klasszikus közművelődési formák közül mindennel foglalkozunk, mind elérhető az agórában. Kecskeméten működik kőszínház, viszont nálunk is van színházi előadás.

Rengeteg nagy eseményünk van. A színháztermünk 600 fős, Kecskemét városának a legnagyobb ilyen terme. Évente közel 600 program van a színháztermünkben, vagyis átlagban napi kettő. Ez egy óriási szám. Rengeteg közösségünk van, ahogy már említettem, de ezek a közösségek elsősorban még mindig a 40 év feletti korosztályt érintik.

Mivel központi helyen van az agóránk, másrészt mert úgy gondolunk a közösségekre, hogy a mi feladatunk kiszolgálni őket – biztosítjuk a termet, a szolgáltatásainkat, mi szervezzük meg a programjait, mi hívunk előadókat, tehát nem nekik kell ezzel foglalkozni –, ezért nagy az igény az agóránkra.

Nálunk egyébként minden közösség tagdíjat fizet. Nem egy horribilis összeget, de arra éppen elegendő, hogy ők saját maguk tudjanak ezzel gazdálkodni. Tehát a ház – nem vagyunk már intézmény, hiszen nonprofit kft. vagyunk –, vagyis mi, ezt nem a nagy közös kalapba tesszük bele, hanem ebből, illetve az általuk rendezett kiállítások bevételeiből például ők eszközöket vesznek maguknak, kirándulni mennek. Tehát én úgy gondolom, gondoskodó a ház.

Sz. E.: Hogy érzed, a Nemzeti Művelődési Intézet milyen módon tudja segíteni a művelődési intézmények, közművelődési szervezetek munkáját? Hogyan látod a szerepüket a szakmai tevékenység Kárpát-medencei szintű kiterjesztésében?

B. L.: Véleményem szerint a gondoskodó jelző a Művelődési

A Bessenyei György-díj átvétele 2015-ben

Intézetre is vonatkozik, az intézet feladata is ez, hogy gondoskodjon. Nagyon összetetten persze, amiért nem irigylem az intézetet. Viszont óriási fejlődésen ment keresztül az utóbbi években, és hihetetlen támogatást ad a szakmának.

Abban is gondoskodó, hogy az elmúlt évtizedekben a településeken hol működő, hol nem működő közösségi terek, művelődési házak magukra voltak hagyva, nem foglalkoztak velük, nem voltak hálózatba szervezve – és ez egy nagyon fontos dolog, mert egy hálózaton belül lehetőség van a segítségnyújtásra e tekintetben –, ma pedig ez az egyik alapfeladata az intézetnek, és ezt egyre jobban, egyre nagyobb erővel hajtja végre. Ez nagyon fontos, mert akkor lehet módszertani munkát adni mellé, akkor lehet a konkrét tevékenységet segíteni, majd bemutatni a jó példákat. Ez a külhoni szakembereknek ugyanilyen fontos. Minden agórának van valamilyen szintű határon túli kapcsolatrendszere, mi is minden évben rendezünk határon túli magyar közművelődési szervezeteknek konferenciát. Ez azért fontos, mert ezen a konferencián kiderül, hogy mindkét félnek – ha-

táron innen és túl – szüksége van arra, hogy lássa, mit csinál a másik. A szabadkaiakkal például közös pályázataink is vannak. Ez egy szimbiózis. Ebben az intézetnek – egy egészen más szinten, mint amit mi itt a határ mellett végzünk – komoly feladatai vannak: a magyar kultúra ápolása. Hiába vannak magyar intézetek a határon túl, ugyanakkor a szórványban a kis házak, falvak úgy érezhetik, hogy magukra vannak hagyva. Ebben a Nemzeti Művelődési Intézet nagyon sokat tud segíteni. Nem irigylem őket, az intézet óriási fejlődésen ment keresztül, rengeteg feladatot lát el, és mind nagy felelősség szakmai szempontból.

Biztos vagyok benne, hogy szüntelenül sok dolga lesz, mert szerintem a társadalom afelé halad, hogy a közösségeknek egyre nagyobb lesz a szerepe. Szinte mindegy, hogy mi mellett szerveződnek, valamilyen érdeklődési kör vagy más mentén, de egyre nagyobb lesz a szerepük. És ezeknek a közösségeknek a létrejöttében a közművelődési intézményeknek, intézeteknek nagyon nagy szerepe lehet.

Ha az előbb azt mondtuk, hogy gondoskodik, most azt mondom,

hogy kovász lehet maga az intézet. Aki a minőségre odafigyel, továbbképzést, szakmai fejlődést nyújt, irányt mutat, kutat; mert ez nagyon fontos, egy szakma presztízst az adja meg, hogy milyen fokú képzése van, és hogy végez-e kutatásokat. És ebben a Nemzeti Művelődési Intézet élén jár. Ezért hálásak vagyunk.

Sz. E.: Mit gondolsz, az intézet veszített valamit azzal, hogy elhagyta Budapestet, vagy a vidékre költözés járhat előnyökkel is? Mi a véleményed az új székházról, megfelelően tudja szolgálni az intézet feladatait?

B. L.: Én mindenképp örülök, mert közelebb került a Művelődési Intézet Kecskeméthez.

Véleményem szerint nagy logisztikai kihívást jelent ez a lépés az intézetnek. Az egyáltalán nem baj, hogy a vízfej megszűnik Budapesten, hogy vidékre települnek az intézetek, ráadásul pláne egy ilyen környezetbe, mint amilyen most itt körbevesz minket. A mai technikai színvonalon ezek a távolságok pillanatok alatt áthidalhatók.

Bak Lajos beszéde Az elődök tisztelete rendezvénysorozat elindításán 2020. október 3.

A logisztikai kihívás alatt inkább a szakemberek mozgatását, ennek koordinációját, lakhatásuk megoldását értem.

Illetve Budapesten nem biztos, hogy mindig olyan naprakész információhoz jut az ember a szakmánkat illetően, mint amilyennel például akkor találkozunk, ha kimegy a kistéleplésre, vagy itt helyben,

Lakiteleken. Szerintem ez egyik nagy előnye a vidékre költözésnek.

Az épület nagyszerű, nekem a reformkor jut eszembe róla, és ez azért jó, mert az elmúlt három évben éppen reform zajlik a közművelődésben, kulturális alaptörvényünk lett, melyet nagyon régóta vártunk. Ezt a reformot pedig jól szimbolizálja ez a gyönyörű épület.

BAK LAJOS művelődésszervező, magyar-történelem szakos tanár. 1981-től a Kiskunmajsai Művelődési Központ igazgatóhelyettese, majd 1986-tól az intézmény igazgatója. 2001-től a kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központ, majd jogutódja, a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója. Kulturális szakértő, Wlassics Gyula- és Bessenyei György-díjas közművelődési szakember. A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumának tagja.